

PRAHA 2024

PROTI DEMOKRACII

Jason
Brennan

OBSAH

PŘEDMLUVA K PAPERBACKOVÉMU VYDÁNÍ Z ROKU 2017	→ 11
PŘEDMLUVA A PODĚKOVÁNÍ	→ 19
1. HOBITI A CHULIGÁNI	→ 23
2. IGNORANTŠTÍ, IRACIONÁLNÍ, NEINFORMOVANÍ NACIONALISTÉ	→ 47
3. POLITICKÁ PARTICIPACE DEMORALIZUJE	→ 81
4. POLITIKA NEPOSILUJE MĚ ANI VÁS	→ 103
5. POLITIKA NENÍ BÁSEŇ	→ 145
6. PRÁVO NA KOMPETENTNÍ VLÁDU	→ 177
7. JE DEMOKRACIE KOMPETENTNÍ?	→ 211
8. VLÁDA VZDĚLANÝCH	→ 245
9. OBČANŠTÍ NEPŘÁTELE	→ 275
POZNÁMKY	→ 291
BIBLIOGRAFIE	→ 311
REJSTŘÍK	→ 327

Rok 2016 nebyl pro demokracii moc příznivý. Pro kritiky demokracie to byl naopak dobrý rok. Posudte sami:

- Napsal jsem téměř dvacet objednaných komentářů a článků upozorňujících na slabé stránky demokracie. Když jsem o nich psal v letech 2012 a 2014, takový zájem o mé texty nebyl.
- Stejně tak jsem byl zván do veřejnoprávního rádia debatovat o své tezi, že někteří voliči by volit neměli. Posluchači volali a přisvědčovali: „Přesně! Co s tím budeme dělat?“ O rok dřív jsem měl stejný pořad na stejné téma, tehdy posluchači volali a obviňovali mě: „Jak se opovažujete!“
- Od října do prosince mi několikrát denně volali z médií.
- O mé knize *Proti demokracii* byla řeč ve významných médiích v USA, Kanadě, Velké Británii, Německu, Irsku, Francii, Švédsku, Norsku, Švýcarsku, Nizozemsku i jinde. Momentálně se překládá do šesti jazyků.

To není jen vychloubání (no dobře, trochu ano). Ale je to výmluvné. Knihy a články, v nichž zpochybňuji naše nejposvátnější myšlenky

o politické participaci, píšu od roku 2009. Ale v roce 2016 byli lidé neobvykle ochotní mi naslouchat. Možná nesouhlasili, mnohem ochotněji teď však brali moje psaní v potaz.

V referendu o brexitu zvítězil postoj „odejít“ jen těsně. Měsíc před referendem zjistil výzkum veřejného mínění agentury Ipsos Mori, že britská veřejnost je systematicky klamána ohledně skutečností relevantních pro její rozhodování. Tak například příznivci odchodu věřili, že imigranti z Evropské unie tvoří dvacet procent obyvatel Británie. Voliči, kteří chtěli zůstat v EU, odhadovali podíl imigrantů na deset procent. Ti i oni se mýlili, byť zastánci odchodu se mýlili víc: pravdivý údaj se blíží pěti procentům. Zastánci brexitu i zastánci pokračujícího členství v EU v průměru čtyřicetkrát až stokrát nadhodnocovali sumu, jakou Velká Británie platí jakožto příspěvky na děti lidem v jiných zemích. Ti i oni značně podhodnocovali objem zahraničních investic Evropské unie a značně nadhodnocovali objem investic z Číny.¹ To samozřejmě nedokazuje, že správné rozhodnutí by bylo „zůstat“. Rozhodně ale vypadá podezřele, že čím více relevantních faktů volič neznal, tím spíš volil odchod.

Spojené státy po svém zažily, že sliby se slibují, blázni se radují. Pochybují, že Donald Trump bude nakonec taková katastrofa, jak si myslí mí úzkostní kolegové. Je však pravda, že Trumpova počáteční podpora v primárkách pocházela od nezvykle špatně informovaných voličů. Získal nominaci zčásti proto, že republikánské primárky lépe informované voliče rozdělily. Jakmile se stal předpokládaným nominantem, převládl stranický tribalismus, který popisují ve druhé a třetí kapitole této knihy; mnozí republikáni, kteří se zaklínali, že „Trumpa nikdy“, zatnuli zuby a Trumpa volili.

Americká levice sama předvedla brutální dezinformační ekonomický populismus. Bernie Sanders prosazoval zhruba stejně protekcionistickou, protiimigrantskou agendu jako Trump. Ekonom Brad DeLong to komentuje:

Na toto téma se politické polopravdy slétají v celých hejnech už celá desetiletí. Politikové tvrdí věci, které mají velmi chabou spojitost

s ekonomickou realitou — věci, které *působí pravdivě* —, a s nimi taky kandidují, někdy z hlouposti, někdy z cynické vypočítavosti.

[...] Trump a Sanders hráli v debatách o obchodu na apokalyptickou notu a pak se pravdou nezdržovala ani Clintonová.²

Ve druhé kapitole rozebírám, jak představy o ekonomice, které prosazují Trump i Sanders, nejen odporují staletím ekonomického bádání a velehorám empirických důkazů, ale navíc tyto postoje, které podporují protekcionismus a nepřátelské postoje k imigrantům, negativně korelují s politickou informovaností. V průměru platí, že dobře informovaní voliči, bez ohledu na své zázemí a bez ohledu na politickou příslušnost, podporují volný obchod a rozsáhlejší imigraci.

Někteří recenzenti v tisku podotýkali, že kniha *Proti demokracii* neobsahuje žádné zmínky o Trumpovi ani o brexitu. Když jsem odevzdával dokončený rukopis, Trump se dostával do vedení, ale nebyl ještě nominován. Referendum o brexitu se ještě neodehrálo. Ani v jednom případě jsem se nenadál, kam to povede.

Kniha *Proti demokracii* tedy není odpovědí na Trumpa či brexit, byť obojí ilustruje moje obavy. Má kritika demokracie je založena na dlouhodobých, systematických, empirických trendech. Asi před 65 lety jsme začali poměřovat, kolik toho voliči vědí. Výsledky byly skličující tehdy a skličující jsou i dnes. Po celou dobu tohoto měření jsou průměrní, modální i mediánoví voliči mylně informovaní o základních politických skutečnostech anebo je neznají vůbec; ještě menší ponětí mají o pokročilejších znalostech ze společenských věd. Jejich neznalost a neinformovanost vede k tomu, že podporují politická opatření a kandidáty, které by nepodporovali, kdyby byli lépe informovaní. Následkem jsou nekvalitní nebo rovnou dosti špatné politické výsledky. Jak ukazují ve čtvrté a páté kapitole, demokracie a rovné volební právo nepředstavují hodnotu samy o sobě. Neměli bychom se proto bránit experimentování s jinými formami vládnutí. Princip „jeden člověk, jeden hlas“ je spravedlivý jen tehdy, pokud se empiricky ukáže, že vede k podstatně lepším výsledkům než jiné formy vlády.

Jsem kritikem demokracie, ale jsem i jejím fanouškem. Ve stati „Demokracie a svoboda“, která se objeví v *Oxford Handbook of Freedom*, tvrdím, že demokracie pozitivně koreluje s množstvím příznivých výsledků, a zdá se, že nejde o pouhou korelaci, ale o vztah příčiny a následku.³ Demokraciím se daří lépe chránit ekonomické a občanské svobody než nedemokratickým režimům, a demokracie také bývají bohatší. Nejlepší místa k žití ve světě jsou dnes obecně poměrně demokratická. Když ale víme, že demokracie má systémové chyby, neměli bychom se bránit zkoumání a možná také zkoušení jiných možností.

V knize *Proti demokracii* hájím experimentování s formou vlády, kterou by většina lidí považovala za tu nejurážlivější alternativu: s epistokracií. Epistokratické formy vlády si uchovávají většinu normálních rysů republikánské zastupitelské vlády. Politická moc není soustředěna v rukou několika lidí, ale je široce sdílena. Výkonná a soudní moc jsou odděleny. Existují brzdy a protiváhy. Je však dáno zákonem, že základní politickou moc epistokracie automaticky nerozdělují rovnoměrně. Namísto toho zákon uděluje kompetentnějším či vzdělanějším občanům poněkud více politické moci než těm méně kompetentním či méně erudovaným.

V první kapitole představuji tři modely chování voliče. Hobiti jsou málo informovaní občané s přízemnějšími zájmy a málo se podílejí na politickém dění. Jejich ideologická příchylnost je obvykle nestálá či slabá. Chuligáni jsou oproti nim dobře informovaní občané se silnou příchylností k politice a silně pociťují svou politickou identitu. Jsou postiženi řadou kognitivních zkreslení, jako je konfirmační zkreslení a zaujatost pro členy vlastní skupiny. Politika je pro ně hlavně týmový sport. (V prvním vydání jsem zapomněl poděkovat Drewu Stonebrakerovi, to on mi navrhl nálepku „chuligán“.) Ideálním typem jsou pak Vulkánci — naprosto racionální, velmi dobře informovaní, přemýšliví lidé, kteří nevykazují nepřipadnou věrnost vlastním názorům.

Ve druhé kapitole tvrdím, že bezmála všichni občané spadají někam mezi hobity a chuligány. Průměrný nevolič v USA je hobit a průměrný volič je chuligán. Jenomže problém je v tom, že mnoho filozofických teorií demokracie předpokládá, že voliči se budou chovat jako

Vulkánci. Filozofové předpokládají nebo doufají, že když se občané zapojí do politiky, promění je to z hobitů ve Vulkánce. Ale jak píšou ve třetí kapitole, všechno svědčí o tom, že politické angažmá obvykle mění hobity v chuligány a chuligány mění v ještě horší chuligány. Demokracie je vláda hobitů a chuligánů.

Je tedy epistokracie vládou Vulkánců? Už teď bych měl jasně říct, že ne. Tím, že využívám metaforu Vulkánců, nechci říct, že by měli vládnout nebo že epistokracie úspěšně obdaří Vulkánce mocí na úkor hobitů a chuligánů. Na to mezi námi nejspíš není dost Vulkánců.

Krom toho je sice relativně snadné odlišit dobře informované voliče od těch málo informovaných, je ale o dost obtížnější ve velkém měřítku zkoumat kognitivní zkreslení. To neznamená, že by se to nedalo udělat. Vlastně můžeme sestavit test, který prokáže, kolik toho dotyčný ví, i testy, které zjistí, jestli interpretuje data nějakým předpojatým způsobem. Ve druhé kapitole kupříkladu rozebírám studie o kognitivním zkreslení od Dana Kahana. Typ otázek, které používá, bychom mohli využít k rozlišení mezi dobře informovaným Vulkánцем a dobře informovaným chuliganem.

Ale to, k čemu směřuji, je méně ambiciózní: realisticky vzato by epistokracie byla vládou bandy chuligánů, jenomže *lepší* bandy chuligánů, než jakou máme v demokracii. Případně by šlo, jak navrhuji v jedné variantě epistokracie — říkám jí vláda simulovanou věštbou —, využít chuligánské a hobitské voliče k odhadu, co by asi tak chtěli Vulkánci.

Mnoho novinářů se mě ptalo, jaký je praktický přínos mé knihy, když víme, že žádná země epistokracii hned tak nezavede. Co můžeme dělat teď, jestli vůbec něco? Bryan Caplan navrhl celonárodní „zkoušku voličské způsobilosti“. Každý rok (anebo třeba před každými volbami) by vláda vyhlásila dobrovolný test, který by se týkal základních politických informací a základních sociologických témat. Občan, který by se k testu přihlásil, by získal finanční odměnu: tisíc dolarů, kdyby zodpověděl správně 90 až 100 procent otázek, pět set dolarů za 80–89 procent správných odpovědí, sto dolarů za 70–79procentní úspěšnost, a nula dolarů za každý horší výsledek.⁴ Vláda by to mohla udělat namísto financování občanské nauky — koneckonců, občanská nauka

k ničemu nevede, takže když se vyškrtne z osnov, nebude to mít žádné nepříznivé důsledky. (Důvod, proč k ničemu nevede, je osvětlen ve druhé kapitole: je to racionální nevědomost. Většina občanů nemá žádnou motivaci pamatovat si informace, které ve škole při občanské nauce probírali.) Tento návrh není nijak v rozporu s americkou ústavou. Jak to formuloval Caplan, je to „laciný, decentní způsob, jak zlepšit fungování demokracie“.⁵

Jiný nápad: měli bychom změnit naši občanskou kulturu. Od roku 2009, kdy vyšel můj text „Polluting the Polls“ [Pošpiněné volby], tvrdím, že zaklínadlo „Všichni k urnám! Každý hlas se počítá!“ je nebezpečné. Většina občanů nám nijak neposlouží, když jde volit. Chtít po každém, aby volil, je jako chtít po každém, aby rozhazoval odpadky.

Kniha *Proti demokracii* vyšla koncem srpna roku 2016. Víím, že se chystají nějaké konference, ale do února 2017, kdy tohle píšu, mou knihu nekritizovaly žádné významné články v relevantních vědeckých časopisech. O filozofii a politologii se ví, že v nich jen pomalu dochází k nějakým zvratům. Takže i když zatím nevím, jak budou znít hlavní kritické námitky proti mé knize, můžu si být jistý, že přijdou.

Ale z nějakých třiceti vystoupení, kde jsem o knize mluvil, už víím, že obecně nejvíc leží v hlavě „demografická námitka proti epistokracii“, jak tomu říkám. Mějte na paměti, že to není nějaká nová námitka, kterou vznesli jiní poté, co kniha vyšla, ale připomínka, kterou jsem sám rozebral v osmé kapitole a kterou svému publiku často popisuji. Demografická námitka zní takto:

Většina epistokratických systémů poskytuje vzdělanějším občanům větší politický vliv než těm méně vzdělaným. Průzkumy základních politických znalostí však pravidelně ukazují, že znalost politiky není mezi příslušníky všech demografických skupin rozšířena rovnoměrně. Některé demografické skupiny, zejména ty *zvýhodněné*, mívají větší politické znalosti než jiné, *znevýhodněné* skupiny. Konkrétně platí, že běloši vědí víc než černoši, bohatí víc než chudí, zaměstnaní víc než nezaměstnaní a muži víc než ženy.⁶ Epistokratický elektorát tedy bude spíše bělejší, bohatší, lépe zaměstnaný a více mužský než ten demokratický.

Tím se tato námitka nevyčerpává. Lze ji doplnit dvěma způsoby. Jeden říká, že už samotný fakt, že epistokracie může vést k nerovné demografické reprezentaci, je neférový a nespravedlivý, bez ohledu na to, jestli z toho vzejdou horší výsledky nebo ne. A druhá, podle mě problematičtější verze, tvrdí, že když v epistokracii mohou existovat takové demografické disproporce, povede epistokracie spíše k zásadně špatným výsledkům, zejména takovým, které napomáhají zvýhodněným a škodí znevýhodněným.

Brzy mi vyjde článek, který přináší podrobnější a důkladnější odpověď na demografickou námitku, než jaká se objevuje v osmé kapitole. Zájemcům pošlu kopii, stačí napsat e-mail. Na tomto místě jen převyprávím příběh, který se k tomu váže:

Jedna studentka z prestižní univerzity se mě zeptala na demografickou námitku. Není snad pravda, ptala se, že pokud příslušníci nějaké znevýhodněné skupiny volí, tak vláda přece může náležitě hájit jejich zájmy? Když k volbám nepůjdou, bude přece vláda jejich zájmy přehlížet.

Odpověděl jsem zhruba takhle: Představte si, že mám kouzelnou hůlku. Stačí s ní mávnout a způsobím třeba, že všichni černí Američané půjdou volit. Jenomže všichni budou volit spíš Donalda Trumpa než Hillary Clintonovou, spíš republikány než demokraty. Vlastně to způsobí, že napříště budou černoši vždycky volit někoho jako Donalda Trumpa nebo kandidáty, kteří podporují politická opatření, jež se vám nelíbí, jako omezení sociální podpory, omezení financí na vzdělávání a přitvrzení ve válce proti drogám. Chcete, abych tou hůlkou mávnul?

Ne, řekla, jistěže ne. Zatím každý, komu jsem tu otázku položil, odpověděl: Ne, jistěže ne. Z toho je vidět, že ti, kdo se mě na to ptají, se mnou souhlasí, že záleží na tom, *jak* člověk volí, ne *že* volí. Když volí příslušníci nějaké skupiny a jsou neinformovaní, může se stát, že si nepomůžou, ale že se všichni vespolek střelí do nohy. Vždyť dotyčná studentka (a jiní) dokonce souhlasila s tím, že Donald Trump nijak zvlášť neprosívá bílým americkým venkovem, své hlavní voličské skupině.

Postoj, že když budete volit (vy i lidé jako vy), bude vláda hájit vaše objektivní zájmy bez ohledu na to, jak jste volili, bychom mohli nazvat naivní teorie demokracie. Podle naivní teorie byste třeba mohli volit, že

se střelíte do hlavy, ale protože jste volili, vláda vám místo toho pomůže. Pro naivní teorii demokracie není mnoho empirických dokladů. Za posledních šest měsíců jsem zjistil, že v ni věří jen málo lidí z publika.

Kniha *Proti demokracii* se při hledání alternativ k demokracii soustředí na epistokracii, není to však alternativa jediná. Já jsem hluboce přesvědčen, že když není demokracie inherentně spravedlivá, měli bychom se poohlédnout po lépe fungujících možnostech. Filozofové Ben Saunders a Alex Guerrero jsou zastánci losování a lotokracie — tedy systémů, které rozdělují moc náhodně — na základě přesvědčení, že určité verze takových systémů budou se vši pravděpodobností chytřejší a férovější než demokracie. Ekonom Robin Hanson a profesor práva a ekonomie Michael Abramowicz tvrdí, že bychom měli při politickém rozhodování využít specializovaných tipovacích a sázkových trhů.* Říkejme jejich oblíbené formě vlády „futarchie“ nebo „prediktokracie“.** Sázkové trhy jsou v předpovídání přesnější než průzkum mínění odborníků nebo laiků a existují způsoby, jak tyto trhy při rozhodování o politických krocích využít. Teoretik práva Ilya Somin tvrdí, že bychom měli mít více decentralizovanou vládu a víc využívat „volení nohama“. Kdyby lidé mohli snadno přesídlit z jednoho státu do jiného, byla by to pro ně důrazná pobídka, aby si hledali informace a moudře se rozhodovali, kde budou žít, a současně by to byla pobídka pro vládní činitele, aby volili lepší politické kroky. Já se zde oficiálně nestavím za žádnou z těchto myšlenek, ale přitahují mě všechny, zejména futarchie.

Demokracie není nic jiného než nástroj. Pokud dokážeme najít lepší nástroj, neměli bychom se zdráhat ho použít. Máme dokonce povinnost ho použít, jak tvrdím v šesté kapitole. Spravedlnost je spravedlnost. Ze špatných rozhodnutí se nestanou spravedlivá jen na základě politického nařízení. V politickém rozhodování jde o závažné záležitosti. Jak se někdo opovažuje v takových věcech rozhodovat nekompetentně?

* Tržní platforma, na které si uživatelé mohou kupovat a prodávat podíly v kryptoměně a sázet na výsledky světových událostí. (Pozn. překl.)

** Odvozeno od „future“ — budoucnost, resp. „predict“ — předpovídat. (Pozn. překl.)

Před deseti lety mě většina filozofických teorií demokracie dost mátlala. Filozofové a politologové byli podle mě až příliš zaujatí symbolickými argumenty pro demokracii. Formulovali vysoce idealizované popisy demokratického procesu, které měly jen málo společného s demokracií ve skutečném světě. Podobné představy se mi zdály zcela nepodložené. Politika není báseň, říkal jsem si, a za takových ideálních podmínek by bylo lepší, kdybychom byli anarchisté a ne demokrati.

Později jsem si uvědomil, že moje nespokojenost s filozofickou teorií demokracie je spíš důvod se tomuto oboru věnovat než se mu vyhýbat. Teorie demokracie potřebuje přinejmenším někoho, kdo by hrál roli ďáblava advokáta. A byť jsem se této role zhostil rád, vpravdě pekelnicky se mě zmocňují pochyby, jestli jsem to opravdu já, kdo hájí ďábla, a zda filozofové a politologové hájí anděly.

Mnoho mých kolegů se na politiku dívá jaksí romanticky: politika nás spojuje, vzdělává a civilizuje, dělá z nás občanské přátele. Podle mě politika dělá pravý opak: rozděluje nás, otupuje a kazí a dělá z nás občanské nepřátele.

Kniha *Proti demokracii* je svým způsobem třetím dílem trilogie, k níž patří *The Ethics of Voting* (Etika hlasování) z roku 2011 a *Compulsory Voting*:

For and Against (Povinné hlasování: pro a proti) z roku 2014. Kniha *Proti demokracii* navazuje na témata předchozích dvou prací, hájí ale mnohem ambicióznější tvrzení. Moje polovina *Compulsory Voting* tvrdí, že povinné hlasování je neopodstatněné. *The Ethics of Voting* říká, že nejlepší příležitosti, jak uplatňovat občanské ctnosti, najdeme vně politiky a že většina občanů má morální povinnost zdržet se hlasování, i když mají volební právo. Tato kniha zachází ještě dál. Pokud její argumentace nebude přesvědčivá, neznámá to proto, že neplatí ani tvrzení z předchozích prací. Prozatím však tvrdím, že pokud se fakta vyjeví v náležitém světle, někteří by neměli mít právo volit anebo by měli mít slabší volební právo než jiní.

Děkuji svému redaktorovi z Princeton University Press Robu Tempiovi, že mi navrhl, abych se pustil do tématu, ze kterého se nakonec stala hlavní myšlenka této knihy: že politika nám škodí a většina z nás by se do ní už v zájmu svého charakteru měla zapojovat co nejméně. (S čímž Rob možná souhlasí a možná taky ne.) Děkuju Geoffreymu Brennanovi, že mi navrhl druhé velké téma: že vzhledem k široce rozšířené voličské nekompetenci je epistokracie lepší než demokracie. Když Geoff před pár lety přečetl *The Ethics of Voting*, zeptal se mě: „Když jsou voliči tak k ničemu, proč vůbec máme snášet demokracii?“ Pokusil jsem se na jeho otázku odpovědět v řadě článků a nakonec v přítomné knize. (I tady platí, že bych se s Geoffem neshodl, ale on měl za to, že bych měl tuto argumentaci přezkoumat.)

Obsah této knihy je z většiny nový, ale výrazně čerpá z předešlých publikací, a v některých případech z nich rozsáhlé části přebírá. Jde o následující články a kapitoly z antologií: „The Right to a Competent Electorate“ (Právo na kompetentní elektorát), in: *Philosophical Quarterly* 61, 2011, s. 700–724; „Political Liberty: Who Needs It?“ (Kdo potřebuje politickou svobodu?), in: *Social Philosophy and Policy* 29, 2012, s. 1–27; „Epistocracy and Public Reason“ (Epistokracie a veřejné odůvodnění), in: *Democracy in the Twenty-First Century*, eds. Ann Cudd a Sally Scholz, Springer, Berlin 2013, s. 191–204, a „How Smart Is Democracy? You Can't Answer That A Priori“ (Jak inteligentní je demokracie? A priori se to říct nedá), in: *Critical Review* 26, 2014, s. 4–30.

Je nezbytné upozornit na jedno úmyslné opomenutí: jeden z populárních argumentů ve prospěch demokracie a proti epistokracii je údajná neslučitelnost epistokracie s liberalismem spoléhajícím na veřejné odůvodnění. Rozhodl jsem se nepolemizovat s tímto tvrzením, a to ze dvou důvodů. Zprvė mám hluboké pochybnosti o projektu veřejného odůvodnění, ale nechci vyčlenit půl knihy na to, abych jej rozebíral. Zadruhé už jsem psal o tom (Brennan, 2013), že epistokracie a liberalismus spoléhající na veřejné odůvodnění slučitelné jsou. A jelikož liberální zastánci veřejného odůvodnění na toto tvrzení zatím nijak nereagovali, nemám, co bych k tomu v této knize dodal.

Za užitečnou zpětnou vazbu k mnoha argumentům předestřeným v této knize děkuji posluchačům mých přednášek na následujících institucích: La Sierra University, University of Buffalo, Cal State v Sacramentu, Public Choice Society, Wellesley College, Duke University, American Political Science Association, Charles Sturt University, Center for Applied Philosophy and Public Ethics, Australian National University, Georgia State University, James Madison University, Wharton School of Business, Hamden-Sydney College, University of Richmond, Association of Private Enterprise Education, Linfield College, Bowling Green State University, University of North Carolina v Chapel Hill a Christopher Newport University.

Za nesčetné cenné debaty o tomto tématu děkuji zejména Geofreyemu Brennanovi, Bryanu Caplanovi, Davidu Estlundovi, Loren Lomaské a Ilyovi Sominovi. Velmi děkuji také Johnu Beverleymu, Jonu Houstonovi, Seanu McNamarovi, Jakeu Monaghanovi, Paulovi Poenickemu a Yonatanu Schreiberovi ze skupiny Lawless Buffalo za uspořádání semináře na University of Buffalo věnovaného jedné z prvních verzí této knihy. Velký dík zaslouží také následující osoby: Scott Althaus, Richard Arneson, Neera Badhwarová, Christian Barry, Peter Boettke, Trevor Burrus, Elizabeth Buschová, Sam Clark, Andrew I. Cohen, Andrew J. Cohen, Daniel Cohen, Ross Corbett, Ann Cuddová, Richard Dagger, Vladimiro Dagkas-Tsoukalas, Ryan Davis, Christopher Freeman, Jeffrey Friedman, Michael Fuerstein, Gerald Gauss, Robert Goodin, Paul Gowder, Robert Gressis, Lisa Hillová, John Holstead, Peter

Jaworski, Hélène Landemoreová, Daniel Layman, Seth Lazar, Andrew Lister, Loren Lomasky, Aaron Maltais, Steven Maloney, Simon Cabulea May, Pierre Moraro, Tom Mulligan, Michael Munger, Guido Pincione, Aaron Powell, Dennis Quinn, Henry Richardson, Christian Rostbøll, Ben Saunders, Geoffrey Sayre-McCord, David Schmitz, Kyle Swan, Fernando Tesón, John Tomasi, Kevin Vallier, Bas van der Vossen, Steven Wall a Matt Zwolinski.

Nakonec chci poděkovat dvěma anonymním rozhodcům, kteří mi z toho pomohli udělat lepší knihu.

HOBITI A CHULIGÁNI

Americký revolucionář a prezident John Adams řekl: „Musím se zabývat politikou a válkou, aby moji synové směli studovat matematiku a filozofii. Moji synové by měli studovat matematiku a filozofii, geografii, přírodovědu, stavitelství lodí, mořeplavbu, obchod a zemědělství, aby dali svým dětem právo studovat malířství, poezii, hudbu, architekturu, sochařství, tapiserii a porcelán.“¹ Pokud kdy žil rozený politik tělem i duší, byl to právě Adams, doufal ale, že se budoucí generace vyvinou ve vyšší formu života.

Tato kniha vysvětluje, proč bychom se měli snažit jeho naděje uskutečnit.

ZUŠLECHŤUJE POLITICKÁ PARTICIPACE, NEBO DEMORALIZUJE?

MILL VS. SCHUMPETER

John Stuart Mill, významný ekonom a morální filozof 19. století, tvrdil, že bychom měli zavést takovou formu vlády, která povede k nejlepším výsledkům. Doporučoval prozkoumat *veškeré* důsledky. To znamená ptát se, zda je nejlepší monarchie, oligarchie, aristokracie, zastupitelské